

قدرت هوایی ایران در عملیات

(فتح فاو)

والفحش

مرکز مطالعات راهبردی نهجا

۱۳۹۶

سرشناسه	ضیاء، علی، ۱۳۴۶
عنوان و نام پدیدآور	قدرت هوایی ایران در عملیات والفجر هشت (فتح فاو) / علی ضیاء
مشخصات نشر	تهران: ارتش جمهوری اسلامی ایران، نیروی هوایی، مرکز انتشارات راهبردی، نهاجا، ۱۳۹۵
مشخصات ظاهری	ص، مصور، جدول، نمودار
شابک	۹۷۸-۶۰۰-۸۴۸۹-۱۳-۹
یادداشت	دفاع مقدس
موضوع	ایران، ارتش، نیروی هوایی، تاریخ- جنگ ایران و عراق، ۱۳۵۹-۱۳۶۷، خاطرات - جنگ ایران و عراق، ۱۳۵۹-۱۳۶۷، عملیات والفجر ۸ Iran.Artesh. Niruye Havay-i--History-- Iran-iraq war, 1980-1988, Personal narratives--Iran-Iraq War, 1980-1988--Operation Val-Fajr8
شناسه افزوده	ایران، ارتش، نیروی هوایی، مرکز انتشارات راهبردی
رده‌بندی کنگره	DSR ۱۶۲۸ / ۱۰۴۹ / ۹۵۵
رده‌بندی دیویی	۹۵۵ / ۸۴۳ / ۲۲
شماره کتابشناسی	۴۰۶۲۶

مؤلف: سرتیپ ۲ فنی علی ضیاء

ویرایش ادبی: محمد کی - امیر هوشنگ خادم قیق

ویراستار تخصصی: علیرضا جواهری

طراحی جلد و صفحه‌آرایی: دکتر احمد ساجد

مدیریت چاپ و نشر: امیر هوشنگ خادم دقیق، علیرضا سادات

مدیریت حفظ آثار و نشر ارزش‌های دفاع مقدس نهاجا: علیرضا احمدیان

امور چاپ و پشتیبانی: حسین بحرپیمایی - خداداد حاتمی کیا

امور رایانه: مجید ذوالفقاری، مهران غلامیان‌بادی

ناشر: مرکز انتشارات راهبردی / شمارگان: ۱۰۰۰ جلد / نوبت چاپ: اول / تاریخ چاپ: ۱۳۹۶

قیمت: ۲۲۰۰۰۰ ریال

نشانی: تهران، خیابان پیروزی، ستاد نیروی هوایی ارتش جمهوری اسلامی ایران؛ دفتر پژوهش‌های

نظری و مطالعات راهبردی نهاجا؛ تلفن: ۳۵۷۴۳۱۵۹-۳۳۳۳۱۰۰۹-۳۵۷۴۲۳۱۲؛ کد پستی: ۱۷۶۵۳۴۲۴۳۱

چاپ و نشر برای ناشر محفوظ است.

۳	..... منطقه عملیاتی والفجر هشت
۳	..... مقدمات عملیات
۸	..... منطقه عملیات
۱۰	..... دلایل اهمیت منطقه فاو
۱۳	..... علل آغاز عملیات والفجر هشت
۱۹	..... نام و رمز عملیات پشتیبانی والفجر
۱۹	..... زمان عملیات
۱۹	..... اهداف، مقاصد و استعداد نیروهای شرکت کننده
۲۲	..... اهداف عملیات
۲۲	..... تدابیر عملیات هوایی
۲۲	..... قرارگاه کربلا
۲۳	..... قرارگاه نوح
۲۳	..... قرارگاه رعد
۳۳	..... قرارگاه یونس
۳۷	..... پایگاه‌های شکاری و ترابری نیروی هوایی
۳۸	..... خدمات پشتیبانی رزمی
۳۹	..... آمادگی رزمی پایگاه‌های شکاری در بهمن‌ماه ۱۳۶۴
۴۰	..... آمادگی رزمی پایگاه‌های شکاری در اسفندماه ۱۳۶۴
۴۱	..... پدافند هوایی نیروی هوایی
۴۱	..... اطلاعات و شناسایی الکترونیکی
۴۳	..... وضعیت نیروهای دشمن
۴۶	..... شرح عملیات
۴۹	..... نتایج عملیات
۵۳	..... خاطره‌ای از سرتیپ خلبان حبیب بقایی در رابطه با عملیات
۵۵	..... اوضاع عمومی ایران و جایگاه آن در مجامع بین‌المللی
۵۷	..... مشکلات بازپس‌گیری فاو برای دشمن

روزشمار عملیات والفجر هشت	۶۱
وقایع مورخه ۱۳۶۴/۱۰/۷	۶۲
وقایع مورخه ۱۳۶۴/۱۰/۸	۶۳
وقایع مورخه ۱۳۶۴/۱۰/۹	۶۳
وقایع مورخه ۱۳۶۴/۱۰/۱۰	۶۴
وقایع مورخه ۱۳۶۴/۱۰/۱۱	۶۴
وقایع مورخه ۱۳۶۴/۱۰/۱۳	۶۶
وقایع مورخه ۱۳۶۴/۱۰/۱۴	۶۶
وقایع مورخه ۱۳۶۴/۱۰/۱۵	۶۶
وقایع مورخه ۱۳۶۴/۱۰/۱۹	۶۷
وقایع مورخه ۱۳۶۴/۱۰/۲۹	۶۷
وقایع مورخه ۱۳۶۴/۱۰/۳۰	۶۸
وقایع مورخه ۱۳۶۴/۱۱/۱	۶۸
وقایع مورخه ۱۳۶۴/۱۱/۲	۷۰
وقایع مورخه ۱۳۶۴/۱۱/۳	۷۱
وقایع مورخه ۱۳۶۴/۱۱/۴	۷۱
وقایع مورخه ۱۳۶۴/۱۱/۷	۷۳
وقایع مورخه ۱۳۶۴/۱۱/۸	۷۴
وقایع مورخه ۱۳۶۴/۱۱/۹	۷۴
وقایع مورخه ۱۳۶۴/۱۱/۱۰	۷۶
وقایع مورخه ۱۳۶۴/۱۱/۱۱	۷۶
وقایع مورخه ۱۳۶۴/۱۱/۱۲	۷۶
وقایع مورخه ۱۳۶۴/۱۱/۱۳	۷۶
وقایع مورخه ۱۳۶۴/۱۱/۱۴	۷۷
وقایع مورخه ۱۳۶۴/۱۱/۱۵	۷۹
وقایع مورخه ۱۳۶۴/۱۱/۱۶	۸۰
وقایع مورخه ۱۳۶۴/۱۱/۱۷	۸۱

۸۲	وقایع مورخه ۱۳۶۴/۱۱/۱۸
۸۲	وقایع مورخه ۱۳۶۴/۱۱/۱۹
۸۴	وقایع مورخه ۱۳۶۴/۱۱/۲۰
۸۷	وقایع مورخه ۱۳۶۴/۱۱/۲۱
۸۷	وقایع مورخه ۱۳۶۴/۱۱/۲۲
۹۲	وقایع مورخه ۱۳۶۴/۱۱/۲۳
۹۶	وقایع مورخه ۱۳۶۴/۱۱/۲۴
۱۰۳	وقایع مورخه ۱۳۶۴/۱۱/۲۵
۱۰۶	وقایع مورخه ۱۳۶۴/۱۱/۲۶
۱۰۸	وقایع مورخه ۱۳۶۴/۱۱/۲۷
۱۲۸	وقایع مورخه ۱۳۶۴/۱۱/۲۹
۱۲۸	وقایع مورخه ۱۳۶۴/۱۱/۳۰
۱۳۲	وقایع مورخه ۱۳۶۴/۱۲/۱
۱۳۹	وقایع مورخه ۱۳۶۴/۱۲/۲
۱۴۰	وقایع مورخه ۱۳۶۴/۱۲/۳
۱۴۲	وقایع مورخه ۱۳۶۴/۱۲/۴
۱۴۳	وقایع مورخه ۱۳۶۴/۱۲/۵
۱۴۳	وقایع مورخه ۱۳۶۴/۱۲/۶
۱۴۴	وقایع مورخه ۱۳۶۴/۱۲/۸
۱۴۴	وقایع مورخه ۱۳۶۴/۱۲/۱۲
۱۴۴	وقایع مورخه ۱۳۶۴/۱۲/۱۳
۱۴۵	وقایع مورخه ۱۳۶۴/۱۲/۱۵
۱۴۵	وقایع مورخه ۱۳۶۴/۱۲/۱۸
۱۴۶	وقایع مورخه ۱۳۶۴/۱۲/۲۵
۱۴۶	وقایع مورخه ۱۳۶۴/۱۲/۲۷
۱۴۶	وقایع مورخه ۱۳۶۴/۱۲/۲۸
۱۴۷	وقایع مورخه ۱۳۶۴/۱۲/۲۹

۱۴۸.....	وقایع مورخه ۱۳۶۵/۱/۱۴.....
۱۴۹.....	وقایع مورخه ۱۳۶۵/۱/۱۸.....
۱۴۹.....	وقایع مورخه ۱۳۶۵/۱/۲۲.....
۱۵۰.....	وقایع مورخه ۱۳۶۵/۱/۲۳.....
۱۵۰.....	وقایع مورخه ۱۳۶۵/۱/۲۴.....
۱۵۰.....	وقایع مورخه ۱۳۶۵/۱/۲۵.....
۱۵۱.....	وقایع مورخه ۱۳۶۵/۱/۲۷.....
۱۵۱.....	وقایع مورخه ۱۳۶۵/۱/۲۸.....
۱۵۲.....	وقایع مورخه ۱۳۶۵/۲/۱.....
۱۵۷.....	مقایسه عملیات نیروهای خودی و دشمن بعثی عراق.....
۱۵۷.....	اقدامات نیروهای خودی.....
۱۵۷.....	خسارات و تلفات نیروهای خودی.....
۱۶۰.....	خسارات و تلفات نیروهای بعثی.....
۱۶۴.....	بازتاب عملیات والفجر هشت، زدیدخبرگزاری ها.....
۱۶۷.....	آشنایی با فرماندهان و قهرمانان نیروی هوایی در عملیات «والفجر هشت».....
۱۶۷.....	سرتیپ خلبان هوشنگ صدیق.....
۱۶۸.....	شهید سرلشکر منصور ستاری.....
۱۷۱.....	شهید سرلشکر عباس بابایی.....
۱۷۲.....	شهید سرلشکر مصطفی اردستانی.....
۱۷۵.....	سرتیپ ^۱ سید اسماعیل موسوی.....
۱۷۶.....	شهید سرگرد سید حسین حسینی.....
۱۷۷.....	شهید سرگرد خلبان ابراهیم دلال خوش.....
۱۷۸.....	شهید سرگرد خلبان ولی الله بزرگی.....
۱۷۸.....	سرلشکر شهید ابوالفضل اسدزاده.....
۱۷۹.....	شهید سرلشکر محمدرضا کشواد.....
۱۸۳.....	منابع و مآخذ.....

یکی از مأموریت‌های اساسی نیروی هوایی در جنگ، پشتیبانی از نیروهای سطحی در عملیات زمینی و دریایی است. در ابتدای دفاع مقدس چتر حمایتی و پشتیبانی نه‌اجا در همه عملیات‌های مهم این رویداد مهم منشأ خدمات و دستاوردهای مهم و ارزنده شده است. اثری که هم اکنون ملاحظه می‌کنید تحت فرماندهی نیروی هوایی وقت امیر سرتیپ خلبان هوشنگ صدیق و با فرماندهی عملیاتی شهید بابایی ضمن آسیب جدی به نیروی هوایی عراق توانست نیروی هوایی عراق را فلج و با ادامه عملیات پشتیبانی هوایی زمینه را برای پیشرفت نیروهای رزمنده هموار سازند که در نتیجه این عملیات شهر بندری فاو و اسکله‌های الشمر، الامیه عراق را آزاد و مانع تجاوزات نیروهای موشکی و دریایی عراق به اسکله‌ها، بنادر و جزایر نفتی ایران گردند.

با فتح فاو زمینه زم برای تسلیم رژیم عراق برای تخلیه مناطق اشغالی و قبول شرایط ایران گردید. این عملیات نشان داد که هر عملیاتی که با بررسی علمی و رعایت اصول جنگ آغاز شود می‌تواند نتایج مطلوب و بتری از یافته‌ها، ذخایر و دستاوردهای علمی را در رسیدن به اهداف بکار برد و کمترین تلفات و آسیب‌های وارده به نیروهای خودی را به همراه خواهد داشت.

آنچه در ادامه شما خواننده گرامی خواهید دید اطلاعات و شناسایی می‌باشد که به همت امیر سرتیپ^۲ علی ضیا، از آگاهان و پیشکسوتان نیروی هوایی به رشته نگارش در آمده است. امید است مورد توجه خوانندگان محترم، برنامه ریزان، طراحان، و مجریان طرح‌های عملیاتی قرار گرفته و نسبت به رفع نقایص موجود و تقویت عملیات قوت تلاش و کشور را از نظر تأمین امنیت سیاسی و نظامی یاری نمایند.

رئیس دفتر پژوهش‌های نظری و مناسبات راهبردی

نیروی هوایی ارتش جمهوری اسلامی ایران

سرتیپ^۲ خلبان دکتر نیک بخش حبیبی